Konferencija za medije visokog predstavnika kojom najavljuje nove mjere za opoziv odluka o smjenama zvaničnika

– Provjeriti tekst nakon obraćanja –

Dobrodošli i hvala na odzivu.

Ja sam se nedavno vratio sa sastanka Vijeća za implementaciju mira održanog u Beču. Kao što mnogi od vas znaju, Vijeće je ovlastilo moj Ured da pripremi tranziciju na Ured EUSR-a u toku prve polovine naredne godine, te da nastavi proces prenosa odgovnornosti na organe BiH.

Da bi do tranzicije došlo, jasno je da i organi BiH i međunarodne zajednice moraju početi sa pripremom sada. Od pitanja koja se trebaju riješiti, jedno je i pravni status zvaničnika koji su smijenjeni sa pozicija od strane visokog predstavnika zbog opstruiranja implementacije mira.

A sada, dozvolite da kažem par riječi o smjenama. Smjene su imale važnu ulogu u pružanju pomoći Bosni i Hercegovini da se izvuče iz poslijeratne situacije. Široko je prihvaćeno mišljenje, između ostalih i od strane Venecijanske komisije, da su smjene zvaničnika sa javnih funkcija odigrale značajnu ulogu u pružanju pomoći Bosni i Hercegovini.

Međutim, kako BiH ispunjava svoje daytonske obaveze i kreće se prema evro-atlantskim integracijama, sve su jači razlozi zašto ove zabrane treba ukinuti.

Pitanje smjenjenih zvaničnika mora se razmatrati sada i

riješiti prije zatvaranja OHR-a.

Već su poduzeti određeni koraci na razmatranju dugoročnih implikacija ovih smjena.

Ja danas najavljujem pristup koji će nam omogućiti da završimo ovaj proces.

Ja najavljujem dva nova koraka koja će osnažiti ovaj proces. Oni će se odvijati paralelno. Te mjere će se odnositi na sve osobe koje su smijenili prethodni visoki predstavnici – uz izuzetak onih koji su smijenjeni iz razloga koji se odnose na Međunarodni krivični tribunal u Hagu.

Prvo, pojedinačni pristup. Od danas, smijenjeni zvaničnici moći će podnositi zahtjev OHR-u za reviziju smjene na individualnoj osnovi. Nakon istrage koja će se provesti u pogledu njihovog ponašanja u periodu nakon smjene, ja ću odlučiti o tome da li će se ukinuti sankcija koja protiv njih postoji. Ako se sankcija ukine, ove osobe će imati pravo da se kandidiraju i da vrše bilo koju javnu funkciju, izabranu ili imenovanu.

Drugo, horizontalni pristup. U okviru ovih aktivnosti, svi elementi postojećih sankcija za cijelu grupu smijenjenih zvaničnika će se ukidati postepeno i po fazama. To će se uraditi putem serije odluka.

Ja ću 3. aprila donijeti odluku kojom će se omogućiti da smjenjeni zvaničnici mogu konkurisati i vršiti funkcije u preduzećima ili drugim javnim ustanovama, kao što su bolnice.

Dalje odluke će zavisiti od nekolicine faktora, uključujući i pomake koje BiH čini prema evro-atlantstkoj integraciji.

Smjene koje se odnose na Haški tribunal tretiram kao posebnu kategoriju. Razlog za ovo je što je saradnja sa Haškim tribunalom osnovna daytonska obaveza, koju BiH još nije u potpunosti izvršila. Saradnja sa Tribunalom je također

značajan faktor i u tekućem procesu pridruživanja EU.

Ja sam jasno rekao da neću oklijevati koristiti moje ovlasti u pružanju podrške Haškom tribunalu u slučaju kada postoji prijetnja miru i stabilnosti.

Neki od vas će me kritizirati i reći da današnja najava znači da puštam pojedince čije ponašanje je bilo prijetnja stabilnosti ove zemlje da se izvuku.

Ne puštam.

Želim jasno reći da postoji razlika između mogućnosti povratka u javni život i stvarnog povratka.

Ukidanje zabrane OHR-a ne znači automatski da osobe na koje se ove zabrane odnose mogu u potpunosti učestvovati u javnom životu. Ovo znači da odlučivanje o tome da li te osobe mogu učestvovati u javnom životu ili ne nije više odgovornost OHR-a. To je odgovnornost organa BiH.

Na političkim strankama je da odlučuju o tome da li će te osobe predlagati na stranačke dužnosti, izbore i pozicije u vlasti. A na institucijama je da odlučuju o tome da li će ove osobe dovesti na određene pozicije.

Dalje, na medijima je da prate rad političkih stranaka i institucija.

I konačno, na izbornom tijelu je da odluči o tome da li su to najbolje osobe koje mogu povesti BiH naprijed prema evrospkoj budućnosti koju većina od vas želi.

A sada ću odgovoriti na vaša pitanja.

Pitanja i odgovori

Sabina Nikšić, AFP:

Da li možda imate podatak o tome koji je broj ljudi ukupno

uklonjen? A od toga koji procent je uklonjen zbog slučajeva vezanih za ICTY, a koji zbog drugih razloga?

Visoki predstavnik, Christian Schwarz-Schilling:

Dakle, mislim da je ukupan broj nekoliko stotina, međutim u ovom trenutku nemam tačnu brojku koliko je osoba smijenjeno zbog slučajeva vezanih sa Haški tribunal jer kao što znate radi se o velikoj količini podataka, a mi istražujemo svaki slučaj jedan po jedan. Te trenutno nisam u mogućnosti da vam dam tačnu brojku.

Sead Numanović, Dnevni Avaz:

Da li to znači da su određeni broj ljudi smijenjeni nepravedno? To je jedno pitanje. Drugo pitanje je zašto OHR nije značajnije uključen u razgovore o promjenama ustava?

Visoki predstavnik, Christian Schwarz-Schilling:

Dakle, rekao bi da su ta dva pitanja prilično različita. Kao što sam već rekao, ove smjene su se vršile zbog specifične situacije u ovoj državi. To se nije radilo samo zato jer je OHR ocijenio da je to potrebno. Jasno se moglo vidjeti da su smjene potrebne na svim nivoima vlasti. Kao posrednikimao sam priliku sastati se sa gradonačelnicima. Nakon prvih izmijenjenih rečenica jasno je bilo da neki gradonačelnici nikada neće postupati u skladu sa Dayton-om i zakonom, niti u skladu sa svim principima Dayton-a. Na primjer, oni nisu vodili računa o primjenjivanju imovinskih prava, sve zahtjeve su spremili u kutiju a kutiju u neku sobu i nitko ne vodi računa o administraciji i gradu – a obavezni su to činiti. A te osobe možete samo smijeniti. S njima se ne može raspravljati.

Dakle, postoje posebne situacije koje naravno zahtijevaju i poduzimanje posebnih mjera. Ja sam lično učestvovao u razgovorima o Bonskim ovlastima u Petersburg-u u Bonn-u 1997.godine. Mnogo bolje bi bilo da se to uradilo 1996.godine

neposredno nakon Dayton-a, jer smo time izgubili tri godine. Međutim, normalizacija ove države je tada počela i naravno mi sada nećemo samo ponavljati jedne te iste procedure, te sada je vrijeme da razjasnimo šta je zapravo ispravno a šta nije.

Ja sada neću suditi da li je netko nepravedno smijenjen ili ne. Mi ćemo samo provesti istragu u pogledu ponašanja te osobe u periodu nakon smjene, te procijeniti da li ta osoba još uvijek predstavlja bilo kakvu prijetnju. Mi ćemo to prosuditi. To je moj odgovor na vaše prvo pitanje.

Što se tiče drugog pitanja – situacija je bila takva da kada sam došao ovdje u februaru ove godine pregovori o ustavnim promjenama su već bili u toku i imali svoju istoriju. Veoma značajan čovjek, bivši Prvi zamjenik visokog predstavnika, gospodin Donald Hayes u svojstvu nevladine organizacije kao posrednik, pokrenuo je ova važna pitanja o ustavnim promjenama. Čini se da su potom sve strane shvatile da je ovo izuzetno značajno pitanje, a Amerikanci su zvanično preuzeli vodstvo u ovim pregovorima iz razloga što je gospodin Hayes i sam Amerikanac, te blisko povezan sa Ministarstvom inostranih poslova SAD-a i sa Institutomza mir, i slično. Dakle, oni su tada i zvanično preuzeli to pitanje – razgovore o ustavnim promjenama. Ja sam razgovarao sa Američkim ambasadorom o tome, te odlučio da iz razloga što su oni i pokrenuli to pitanje, te su u toku i upućeni u sve detalje, sasvim je prirodno oni budu ti koji će te pregovore finalizirati, tj. privesti kraju. Ja sam mu obećao da će oni, kao i Parlament, Bosanci, ambasadori i čelnici stranaka imati potpunu podršku OHR-a, da im naš odjel za pravna pitanja i naši stručnjaci stoje na raspolaganju ako bude potrebno formulirati zakone, administrativna pitanja i bilo šta drugo.

Znači, imali smo veoma dobru saradnju, međutim mi nismo inicirali bilo kakve promjene vezane za ove pregovore. Jedna strana mora biti na čelu pregovora, a u ovom slučaju to su bili Amerikanci. Smatram da su oni to odlično obavili i sretan sam što se na kraju sve desilo kako i jeste. Svi znamo da

postoji mogućnost da se nakon izbora, u skladu sa razvojem situacije u državi, nastave razgovori o tome da li su nove ustavne promjene potrebne. Isto tako smatram da svi znaju da će neke ustavne promjene i zaista biti potrebne. Naravno, tada će OHR imati ulogu koordinatora i sudjelovati će u pregovorima. Ponavljam da smatram da je jako dobro što su Amerikanci bili na čelu ovih pregovora tokom protekle godine i mislim da su ih finalizirali na najbolji mogući način u ovo vrijeme i pod ovim okolnostima.

Aida Čerkez-Robinson, Associated Press:

OHR je do sada djelovao kao mehanizam koji je smjenjivao zvaničnike zbog opstruiranja i uklanjao ih iz političkog života Bosne i Hercegovine. Očigledno je da je država napredovala do tog nivoa da vi smatrate da sada postoje drugi mehanizmi koji će se baviti osobama koje opstruiraju implementaciju mira. Da li vi stvarno smatrate da je društvo dovoljno zrelo, odnosno da je javno mnijenje u Bosni i Hercegovini dovoljno zrelo da preuzme brigu i da rješava pitanja kojima se OHR prije bavio? Vi govorite o medijima, kao i o pravosuđu koje bi zaista i trebalo imati funkciju, kao u svim drugim državama, koju sada OHR vrši. Znači, da li vi sugerirate da je ova država napredovala do toga da se njeno društvo sada normalno može baviti problemom takvih opstrukcionista?

Visoki predstavnik, Christian Schwarz-Schilling:

Da. Sada ću vam to pojasniti. Bilo bi izuzetno nepravedno i nerealno da Vijeće za implementaciju mira i međunarodna zajednica želi napraviti tranziciju iz Ureda visokog predstavnika na Ured specijalnog predstavnika Evropske unije u roku od jedne godine, znači do prve ili druge četvrtine naredne godine, ukoliko ne smatra da situacija u BiH nije odgovarajuća, odnosno da BiH nije spremna za tako nešto. To bi bilo veoma neodgovorno. Bilo bi neodgovorno voditi bilo kakve pregovore sa Evropskom komisijom, kao što su na primjer

pregovori o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, ako smatrate da politika u BiH nije sposobna i spremna preuzeti odgovornost za te pregovore. Neophodno je da bosansko-hercegovački političari preuzmu odgovornost jerEvropa ne sjedi sa obje strane stola – Komisija je na jednoj strani, a OHR na drugoj. Dakle to se mora uraditi čakiako to jeste težak zadatak u ovom trenutku.

Neki bosansko-hercegovački političari se sada ne osjećaju ugodno iz razloga što je prije bilo lako sjediti i gledati kako drugi rješavaju složene probleme, jer kada oni sami ne bi riješili neki problem to bi OHR uradio, te su političari mogli prebacivati svu odgovornost za posljedice na OHR. Ne, to više nije slučaj. Sada oni moraju odgovarati za svoje postupke, riječi i poruke koje šalju drugima. A to je ustvari i početak prave demokracije. Ako to nije slučaj sada mi bismo trebali odmah zaustaviti pregovore o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Odmah bismo trebali zaustaviti tranziciju ka Evropskoj uniji.

Vjerujem da je sada pravi trenutak za ovaj proces – i ta to uistinu jeste proces – a mi sada imamo godinu dana da završimo taj proces. A ako mislimo da to nije ispravan proces, moramo se odlučiti – ali u tom slučaju posljedice za Bosnu i Hercegovinu bi bile izuzetno štetne jer bi se međunarodna zajednica još više razočarala u ovu državu. A tada bi se postavilo pitanje kako da se nakon deset godina to onda uradi? Rješenje se mora pronaći.

Prema tome, smatram da također moramo priznati da je neophodan i neki proces učenja. Moguće je napraviti neke greške. Moramo priznati da su greške naravno moguće. Svako mora napraviti neke greške i naučiti iz njih, odnosno steći dovoljno iskustva prije nego što postane dovoljno zreo. A ako nismo dovoljno hrabri da započnemo tu fazu, čak i da napravimo neke greške, moramo pokušati zagovarati, zauzimati se za to da su odluke ispravne, čak iako po mom mišljenju one to nisu, a potom je potrebno prihvatiti i odgovarati za sve posljedice. Ipak, to i

jeste način na koji demokracija funkcionira. I mi svi također činimo greške u svojim zemljama, te naravno da će se to desiti i ovdje. Moramo nastojati da većina odluka ne budu pogrešne, da što manje griješimo.

Novinar #4:

Ako se možemo vratiti na temu pres konferencije. Veliki dio ovih zvaničnika je smijenjen ili zbog malverzacija u privredi, zbog sprječavanja povratka i raznih drugih stvari koje predstavljaju krivična djela. Poslije smjena ogroman broj ljudi nikada nije procesuiran, mislim sudski. Sami ste sada nahvalili bosansko pravosuđe, pa da li ćete te dosjee koje imate o njima proslijediti tužilaštvu BiH ili nekome drugome?

Visoki predstavnik, Christian Schwarz-Schilling:

Siguran sam da će biti potrebno da tužilaštvo podigne optužnice protiv nekih od smijenjenih zvaničnika jer je to uobičajeni zakonski način na koji se takve stvari i moraju riješiti. Ne mogu ja odlučiti da li je neko kriv ili nije. Znači to je sve jasno. Ako postoji dovoljno dokaza za podizanje optužbe i za suđenje to se sve onda mora i izvršiti. To mora učiniti sud u ovoj državi u skladu sa zakonom, a optuženi smijenjeni zvaničnik mora imati ista prava da se brani kao i svaki normalni građanin. Trenutno ti smijenjeni zvaničnici nemaju mogućnost da se brane jer protiv njih nije podignuta optužnica niti im je održano suđenje. Nemoguće je. U pravnoj državi se mora podići optužba i suđenje se mora održati, osim ako tužilac nema dokaza, te kaže da se optužnica ne može podići i tu se slučaj završi. Samo u tom slučaju će te osobe imati ista prava kao i svi drugi.

Željko Tica, FTV:

Šta će biti sa osobama koje su osumnjičene, odnosno koje su smijenjene zbog nesaradnje sa Haškim tribunalom s obzirom da ste njih isključili iz mogućnosti da im ukinu te zabrane političkog djelovanja i vraćanja u institucije?

Visoki predstavnik, Christian Schwarz-Schilling:

Rekao sam vam da postoje neki izuzeci što se tiče korištenja Bonskih ovlasti. Ja sam ograničio upotrebu Bonskih ovlasti, te ću ih koristiti samo u slučaju kada postoje prijetnje stabilnosti, miru i Daytonskom sporazumu.

Druga stvar je Haški tribunal. Smatram da što se tiče pitanja vezanih za Haški tribunal potrebno je savjetovati se sa svim nadležnim institucijama – naravno osnovno je konsultirati se sa samim Haškim tribunalom. Također je potrebno konsultirati ostale informacije koje dobijemo o tome da li postoje dokazi ili ne. Dakle, moramo temeljito prostudirati svaki slučaj posebno iz razloga što znamo da još uvijek postoje mreže osoba koje štite i pomažu ratnim zločincima. A ako postoji bilo kakva indicija da je neka od smijenjenih osoba dio takve mreže mi nećemo ukinuti sankcije koje protiv te osobe postoje. Ako jedna takva osoba pokrene pojedinačni pristup i podnese zahtjev za reviziju smjene na individualnoj osnovi mi ćemo morati uzeti taj slučaj u razmatranje i savjetovati se sa Haškim tribunalom i konsultirati sve informacije koje posjedujemo prije nego što donesemo bilo kakvu odluku.

Nezavisne Novine:

Mene je zanimalo šta će se desiti ukoliko neka od osoba koja je smijenjena zbog nesaradnje sa Haškim tribunalom bude da tako kažem, oslobođena kroz onu drugu grupu mjera koje ste najavili – dakle ove, kako ste rekli, horizontalne mjere? To jedno, a voljela bi čuti vaš stav kako cijenite mogućnosti da ustavne promjene koje su dogovorene među čelnicima političkih partija ne budu usvojene u parlamentu?

Visoki predstavnik, Christian Schwarz-Schilling:

Dakle, kao prvo – već sam rekao da je potrebno veoma pažljivo ispitati slučajeve koji su vezani za Haški tribunal. Dakle, Horizontalni pristup tim kategorijama će biti zadnji korak koji ćemo poduzeti u toku ovog jednogodišnjeg vremenskog roka

o kojem sam govorio. Da li razumijete šta želim da kažem. Uredu.

Druga stvar je, kao što znate, da sam ja optimista te ne želim sada razmišljati i odlučiti se o takvim pitanjima, tačnije o tome šta će biti ako parlament ne usvoji promjene o kojima su se dogovorili čelnici političkih stranaka. Smatram da moramo učiniti sve što možemo kako biim pomogli, moramo im pružiti pravni savjet kao i savjetovati ih kako da najbolje iznesu svoje argumente i objasne zašto su te promjene neophodne i da ih je potrebno donijeti sada prije isteka ovog vrlo ograničenog vremenskog roka, jer u protivnom će se čekati do 2010.godine što bi unazadilo i bilo izuzetno štetno za Bosnu i Hercegovinu. Prema tome, smatram da je bolje da svi sada pripremimo konstruktivne prijedloge o tome kako da ostvarimo taj cilj, umjesto da razmišljamo o tome šta će biti ako ne uspijemo – ne smijemo sada razmišljati na taj način. Sada je potrebno konstruktivno razmišljanje. Mi smo spremni i stojimo na raspolaganju svim bosansko-hercegovačkim političarima da im pomognemo pri formuliranju zakona, amandmana, dopuna i slično – kako bi sve bilo spremno za parlament i unutar zadanog vremenskog roka.

Znam da ovo zahtijeva mnogo truda i da normalno parlamentima treba više vremena da se ovako nešto uradi. Međutim ovo je specifična situacija jer je izborna godina, te se nadam da će svi to shvatiti i uvidjeti da je sada potrebno da učine sve što mogu kako bi se ove ustavne promjene usvojile. Moguće je da će parlamentu biti potrebno da se sastaju danima i noćima samo kako bi sve finalizirali i riješili ovaj problem. Međutim, želim naglasiti da se sve ovo mora baviti na demokratski način, a znam da to do sada nije bilo lako. Ovo nije diktatura, nitko ne vuče konce te stvari se ne odvijaju same od sebe. Ovo je demokracija i svako ima svoje mišljenje. Predsjedavajući može tražiti savjet, saslušanje, a mi moramo vidjeti kako možemo sve obaviti unutar zadanog vremenskog roka i pronaći neko rješenje. Međutim, sve to je zaista neophodno.

Parlamentarci koji postavljaju ta pitanja nisu opstrukcionisti. Moramo priznati njihovo pravo da to rade. To je demokracija.

Međutim, oni također moraju shvatiti da je ove godine neophodno i najvažnije da se ne blokira cijela situacija. Moramo pokušati pokrenuti sve naprijed i postići dobar rezultat.

Novinar #7:

Možete li nam ukratko reći koja su to dva koraka koja ste najavili? Spomenuli ste dvije grupe mjera. Znači, možete li nam ukratko objasniti koje su te dvije grupe mjera? Razumjela sam da ćete dozvoliti smijenjenim zvaničnicima da podnesu zahtjeve Uredu visokog predstavnika za reviziju smjene na individualnoj osnovi, međutim koja je druga grupa mjera?

Visoki predstavnik, Christian Schwarz-Schilling:

Dvije grupe mjera. Jedna je znači pojedinačni pristup – smijenjeni zvaničnik se može obratiti Uredu visokog predstavnika i na individualnoj osnovi tražiti reviziju smjene i ukidanje sankcija koje protiv njega postoje da se kandidira i vrši bilo koju javnu funkciju. To je jedna stvar.

Druga grupa mjera je kolektivni pristup – znači odnosi se na cijele grupe smijenjenih zvaničnika, te u određenim oblastima se ukidaju zabrane kandidiranja i vršenja javnih funkcija za čitave grupe a ne samo za pojedince. U određenim slučajevima za pojedince može biti veoma teško postići tako nešto. Međutim, mi ćemo to uraditi iz razloga što neki pojedinci se nalaze u veoma teškoj situaciji i želimo im pomoći da se ukinu sankcije koje postoje protiv njih ranije nego što bi se to desilo koristeći pojedinačni pristup. Ipak sve će se raditi postepeno, korak po korak.

Prvi korak koji ćemo poduzeti se odnosi na kategoriju u koju spadaju javna poduzeća i javne zdravstvene ustanove, ali ne i

na kategoriju političara i kategoriju u koju spadaju smjene vezane za Haški tribunal. Dakle to su te dvije grupe mjera –pojedinačni pristup i kolektivni pristup.

Da li shvatate? Možda se nisam baš najbolje izrazio? Imate li još pitanja? Hvala vam mnogo. Doviđenja.